

ENERGO TEJAMKOR O'RTA QAVATLI TURAR JOY UYLARNI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISH ISHLARINI TAHLIL QILISH

Z.O. Barnoyeva

assistant, Jizzax politexnika instituti

Annotatsiya: Ushbu maqolada energo tejamkor o'rta qavatli turar joy uylarni shakllantirish, iqtisodiyotda enyergiya va resurslar sarfini kamaytirish, ishlab chiqarishga enyergiya tejaydigan texnologiyalarni keng joriy etish, qayta tiklanadigan enyergiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish, iqtisodiyot tarmoklarida mexnat unumdorligini oshirish va rivojlantirish xajmiy-rejaviy tamoyillari tahlil qilingan.

Kalit so`zlar: energo tejamkor, butlovchi buyumlar, xizmat ko'rsatish.

ANALYSIS OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF ENERGY- EFFICIENT MIDDLE-STORY RESIDENTIAL HOUSES

Z.O. Barnoyeva

assistant, Jizzakh Polytechnic Institute

Abstract: This article analyzes the quantitative and planning principles of creating energy-efficient medium-rise residential houses, reducing the consumption of energy and resources in the economy, widely introducing energy-saving technologies in production, expanding the use of renewable energy sources, increasing productivity and development of production in economic networks..

Key words: energy efficient, components, service.

Qishloqlarda katta va kichik Fermer xo'jaliklari, kichik biznes, xususiy tadbirkorlik ishlab chiqarish korxonalari va xokazolar paydo bulmokda. Bular uz navbatida qishloq axolisining turmush axolisining yaxshilanishiga olib keladi va uz

navbatida turar joy binolarini strukturasi birmuncha o'zgarishiga olib keladi. Masalan: katta fermer xo'jaliklarida esa molxona, tovuqxona va samonxonalar turar joy binolarini birga ishlanib uning katta qismini tashkil qilmokda[1].

Ishlab chiqarishni maxalliyashtirishni rag'batlantirish siyosatini davom ettirish xamda, eng avvalo, iste'mol tovarlar va butlovchi buyumlar importining urnini bosish, tarmoklararo sanoat koopyeratsiyasini kengaytirish;

iqtisodiyotda enyergiya va resurslar sarfini kamaytirish, ishlab chiqarishga enyergiya tejaydigan texnologiyalarni keng joriy etish, qayta tiklanadigan enyergiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish, iqtisodiyot tarmoklarida mexnat unumdorligini oshirish;

faoliyat ko'rsatayotgan yerkin iqtisodiy zonalar, texnoparklar va kichik sanoat zonolari samaradorligini oshirish, yangilarini tashqil etish;

xizmat ko'rsatish soxasini jadal rivojlantirish, yalpi ichki maxsulotni shakllantirishda xizmatlarning urni va ulushini oshirish, ko'rsatilayotgan xizmatlar tarkibini, eng avvalo, ularning zamonaviy yuqori texnologik turlari xisobiga tubdan o'zgartirish;

Yakka tartibdagi xo'jaliklarda esa uz turar joylarida kichik korxonalar tashqil qilish bilan birga turar joy xonadonlarini strukturasi kengaytirmokdalar.

Misol qilib: tashqi xovlida kichik tegirmonlar, ustaxonalar, tikish - bichishsexlar va boshqalarni tashqillashtirmokda[2].

Yaqin kelajakda qishloq turmush tarzi tubdan o'zgarib yangicha tus olishi mumkin. Fermer xo'jaliklarining turlariga va ularning kandy ish bilan shugullanishlariga qarab u berda yashaydigan axolining ijtimoiy yashash jarayoni xam o'zgarib boradi. Misol uchun: Qoramol yoki kuy bokish bilan shugullanadigan Fermer xujaligi axolii yashaydigan qishloqdan ma'lum masofada joylashgan buladi.

Fermer xujaligini boshqarib unda ishlaydigan oila a'zolari xar kuni ishga borib kelish uchun ma'lum vaqt sarflaydilar. Ishning yaxshi borishi uchun ularning yashash

joylari fermerga yaqin joyda bo'lishi ma'kul bulib koladi. SHunday qilib ferma xujaligi atrofida turar joy binolarini kuriladi. Vaqt o'tishi bilan ferma xujaligi kattalashib ishchilar soni ko'payadi, natijada turar joy binolari va agrosanoat majmualari paydo buladi. Sobik Sovet ittifok davrida, shaxar turar joy tizimi tarkibidagi, xo'jalik, tadbirkorlik va boshqa turdagi ishlarni jamoat, davlat korxonasi va tashqilotlariga berilgan edi. SHu sababli oila turar - joyida, oilaning biologik ijtimoiy rivojlanishi, uy-ruzugor ishlari, dam olish, mexmonlarni kutib olish, marosimlarni utqazish kabilar koldirildi. Bu borada sotsiologik-demografik ilmiy- tadqiqotlar utqazilib, turar joy uylar va ularning kvartiralarini kandy rivojlantirish va narmativlarni aniqlash borasida ishlar olib borilib, turar joylarni loyixalash va ko'rish bo'yicha KMK lar yaratildi. SHu KMK lar bo'yicha kvartira va turar - joylar loyixalandi va qurilishlar amalga oshirild [3].

Davlatimiz mustaqillikka erishilgandan keyin, Bosh qomusimizda, xamma mulklarga ruxsat berildi. Qishloq va shaxarlarda kvartiralar, uylar privitizatsiya qilinib, xususiylashtirildi. Natijada, Respublikamizning qishloq, tuman markazlari va shaxarlari axolilari xususiy xo'jalik tadbirkorlik va ishlab chiqarish bilan shugullana boshladilar va turar - joylarini shu yo`nalishga moslashtira boshladilar.

Natijada, qishloq va tuman markazlari bu jarayonga to'liq tayyor emasligi ma'lum buldi. Bu jarayonni boshqarish uchun tuligicha me'yoriy xujatlar Respublika arxitektura va qurilish kumitasi, shaxar va tuman xoqimiyatlari tomonidan ishlab chiqilmagan. Rasmlarda keltirilgan faktlardek respublika qishloq va tuman markazlari stixiyali turar joy qurilishini olib bormokdalar.

SHu boisdan ishga an'anaviy Xalq uylarida bu masala kandy echilgani va turar - joy tizimida kandy joylashtirilgan? Bu masalani O'zbekiston tarixiy shaxarlarining an'anaviy Xalq uylari tizimi o'rganildi, loyixalash va qurilish tajribalari taxlil va xulosalar kilindi[4].

Ikkinchi boskichda, xozirgi kunda axolining mexnat faoliyatini turar joylarda olib borishi bo'yicha ilmiy kuzatishlar utqazildi. Natijada mexnat faoliyati turlari bo'yicha qishloq, tuman markazlari uchun kam qavatli turar joy uylarning turlari aniqlandi: Xo'jalik, xo'jalik-tadbirkorlik, xo'jalik-ishlab chiqarish, ishlab chiqarish-tadbirkorlik. SHu yuqorida keltirilgan turar joy uylarning xo'jalik tiplari zonalari sxemasi (modeli) va o'rta qavatli uylarning namunaviy tiplarining zonalari sxemasi (modeli) aniqlandi.

Adbiyotlar

1. КМК 2.08.01 - 05. «Turar joy binolari» Toshkent, 2005 y.
2. SHNK 2.07.01 - 94 «Shaxarsozlik, shaxa rva qishloq axolii punktlarini rejalashtirish va ko'rish» Toshkent, 1994 y.
3. Архитектурноэ проектирования жилих зданий.М.,2005
4. Бархин Б.Г. Методика Архитектурного проектирования-М. Стройиздат, 2003.